

Getekend

SPOREN
VAN
KINDERMIS-
HANDELING

 BOOKS

Gijs Wanders
Herman van Hoogdalem
Initiatief Hameeda Lakho

Voorwoord

Kindermishandeling is een heftig onderwerp, niet passend bij een beschaafde samenleving. Maar de cijfers liegen niet. Gemiddeld zit in elke Nederlandse schoolklas één kind dat is mishandeld en/of misbruikt. Ik mag niet weggijken.

De verhalen die we hebben opgetekend ont-hullen een duister bestaan achter de voordeur. Ze laten zien hoe kinderen, onschuldig en kwetsbaar, proberen te overleven. Met hun mond op slot. Uit schaamte, uit loyaliteit met de ouders, uit angst niet geloofd te worden.

Tijdens de gesprekken vroeg ik me vaak af: hoe kun je kindermishandeling of -misbruik signaleren als de slachtoffers zwijgen? Inmiddels weet ik het antwoord: door nog beter te kijken en te luisteren, door hun vertrouwen te winnen.

Hun veerkracht, toen als kind en nu als volwassene, heeft indruk op me gemaakt. Ik begrijp waarom ze alsnog het slot van hun mond halen: het is een noodsignaal naar de samenleving, een steun aan lotgenoten, en een bevrijding van zichzelf.

Gijs Wanders

Om als volwassene die als kind is mishandeld een volwaardig leven op te bouwen is ontzettend moeilijk. Het ontbreken van veiligheid, geborgenheid en liefde heeft plaats gemaakt voor een jarenlange zoektocht naar verwerking, erkenning en acceptatie. Niet alleen de emotionele schade is voor slachtoffers groot. De schade van kindermishandeling kost de Nederlandse overheid jaarlijks 1 miljard euro en de kosten van de onontdekte gevolgen van misbruik bedragen voor de Nederlandse gezondheidszorg 3 miljard euro per jaar.

Door het vertellen van ons persoonlijke verhaal geven wij een stem aan al die andere kinderen en volwassenen die te maken hebben met kindermishandeling. Het vertellen van het grote geheim en het delen van de verhalen helpen om het allesoverheersende gevoel van leegte, eenzaamheid en verlies te verwerken en te dragen op de lange weg naar herstel.

Kindermishandeling is niet iets waarvoor je je hoeft te schamen als slachtoffer. Het is niet jouw schuld en het komt voor bij alle rangen en standen van de bevolking. Met *Getekend – sporen van kindermishandeling* doorbreken wij moedig ons zwijgen.

Hameeda Lakho

Terwijl zij vertellen, mag ik kijken, tekenen en luisteren. Bewogen gezichten, terug in een pijnlijk vroeger.

Van iedereen maak ik verschillende snelle schetsen die, naar ik hoop, recht doen aan de kwetsbaarheid van toen en de kracht van nu.

Herman van Hoogdalem

Lana

Wanneer kwam jij op de wereld?

Ik ben in 1983 geboren in Kroatië. Ik woonde er in een dorpje met mijn moeder en oma. Mijn vader werkte in Nederland. Mijn ouders gingen scheiden toen ik 1 jaar was.

Hoe kwam jijzelf in Nederland terecht?

Op mijn 9^e werd mijn moeder plotseling ziek. Het leek een normale griep, maar het werd steeds erger. Op zeker moment viel ze flauw. Ik ben naar de burens gerend om hen te waarschuwen. In een ambulance is ze naar het ziekenhuishuis gebracht. Daar is ze gestorven aan longembolie. Er was een bloedpropje in haar hart gekomen. Ik heb geen afscheid van haar kunnen nemen.

Na de uitvaart werd ik door mijn vader en opa en oma meegenomen naar Nederland. Ik wilde in Kroatië blijven. Ze gaven me cadeautjes en zeiden dat het alleen voor de vakantie zou zijn. 's Nachts kwamen we aan in Rotterdam. Mijn vader zei meteen: 'Jij gaat nooit meer terug.'

Hoe was het leven met hen?

Ze woonden in één huis. Ik vond het heel naar. Ik mocht niet om mijn moeder huilen en moest zeggen dat zij slecht was. Ze zetten me meteen aan het werk, want ze vonden het niet kunnen dat ik al bijna 10 was en nog steeds niet kon koken en poetsen en strijken. Na school moest ik schoonmaken. Elke dag stofte ik honderden beeldjes af met van die kleedjes eronder. Ik haatte dat werk.

Voelde jij je niet verraden?

Ik voelde me vooral schuldig. Ik dacht dat ik een ondankbaar kind was, omdat ik niet van hem hield. Ik ging geloven wat zij over mij zeiden, dat ik slecht was.

Werd je ook geslagen?

Mijn vader kon uit het niets agressief worden. Soms zei hij: 'Mis je de klappen niet?' en begon hij me te slaan. Ik moest elke dag trainen om af te vallen en complete Nederlandse boeken overschrijven om de taal te leren. Als ik een keertje iets niet had gedaan kreeg ik slaag. Ik leefde in constante angst en was opgelucht als hij de deur uit was.

Waarmee mishandelde hij jou?

Met een riem, kabel, vishengel, paardenzweep, eigenlijk met alles wat in zijn buurt was. Hij sloeg me tot bloedens toe.

Grepen je opa en oma niet in?

Opa was vaak weg en mijn oma moedigde hem alleen maar aan. Dan zei ze dat ik had gezucht als ik iets moest doen. Wat ze ook beweerde, ik moest altijd mijn mond houden. Ik mocht niet tegenspreken of iets terugzeggen.

IK GING GELOVEN DAT ZIJ OVER MIJ ZEIDEN, DAT IK SLECHT WAS

Had de buitenwereld iets in de gaten?

Ik was nooit bij andere mensen. Ik mocht nergens spelen en ook niemand mee naar huis nemen. Op school wisten ze waarschijnlijk wel dat er iets aan de hand was, omdat ik altijd huilde als we moesten nablijven. Van mijn vader moest ik binnen 5 minuten thuis zijn als de les was afgelopen. Anders kreeg ik klappen. Meestal sloeg hij me op mijn rug en benen. Dan zag niemand de littekens. Ik mocht niet meedoen met gym of zwemmen en ook niet mee naar kamp. Wanneer ik toch in mijn gezicht was geslagen, meldde hij me ziek.

Vertelde je niemand wat er thuis aan de hand was?

Dat durfde ik niet. Mijn vader zou mij doodmaken. Dat zei hij ook. En ik geloofde hem. Hij had wapens in huis. Die zette hij soms tegen mijn hoofd. Ik moest ze ook schoonmaken. Dat was heel intimiderend.

Hoe kon je dit volhouden?

Ik was heel ongelukkig en hoopte snel dood te gaan. Tot mijn 12e, toen ik naar de middelbare school ging. Ik begon me wat beter te voelen omdat ik meer durfde. Ik spijbelde soms en ging met vriendjes de stad in. Dat was leuk. Ik was natuurlijk altijd wel op tijd thuis.

Zagen de vriendjes iets aan jou?

Ze maakten zich zorgen vanwege mijn blauwe plekken, net als enkele leerkrachten. Ze maakten er ook melding van bij een maatschappelijk werker van de school. Eerst durfde ik niks te zeggen, maar na een tijdje heb ik het verteld. Op verzoek van de rector heb ik alles opgeschreven. Er is niets mee gedaan. Misschien waren ze bang voor mijn vader. Hij was één keer op school geweest nadat ik had gevochten. Toen bedreigde hij niet alleen het meisje waarmee ik ruzie had, maar ook de leraren.

Jouw vader heeft jou ook misbruikt, wanneer begon dat?

Wij sliepen in dezelfde kamer. Op mijn 10e begon hij me te betasten. Het werd steeds heftiger. Ik was doodsbang en trilde en huilde als hij mijn geslachtdeel en borsten aanraakte. Ik moest dat ook bij hem doen. Rond mijn 12^e heeft hij me voor het eerst verkracht. Dat ging jaren zo door. Hij zei altijd dat ik zijn slaaf was. Ik moest goedmaken wat er vroeger was gebeurd tussen hem en mijn moeder. Ik denk dat hij me ook haatte omdat ik heel erg op haar lijk.

Durfde je 'nee' te zeggen?

Ik probeerde hem van mij af te duwen, maar hij was veel groter en sterker. Hij snoerde mijn mond zodat ik niet kon schreeuwen of gaf me harde klappen. Ik was doodsbang voor die man. Het werd minder toen hij introk bij een vriendin. Haar dochter en ik woonden in een apart huis. Ik was 15 en mijn stiefzusje 13. Mijn vader en zijn vriendin waren vaak weg. Ze zaten in illegale gokhuizen en deden criminele dingen. Soms vond ik cocaïne tijdens het schoonmaken. Mijn stiefzusje werd door haar moeder geslagen. Ze schepten tegen elkaar op wie de hardste klappen had uitgedeeld.

Voortaan moest ik twee huizen schoonmaken en mijn stiefzusje helpen met huiswerk. Vaak was er geen geld in huis, omdat alles werd vergokt. Dan was er ook geen eten. Ik heb een tijdlang op rozijnen geleefd. Op zeker moment moesten mijn stiefzusje en ik stelen om aan geld te komen. In die tijd kreeg ik ook mijn eerste baantje. Dat was in een hotel. Wat ik verdiende moest ik afstaan.

Werk, school, huishouden..., hoe kreeg je het voor elkaar?

Zodra mijn stiefzus ging slapen, zo rond elf uur, dronk ik koffie en ging ik de hele nacht door met leren. Tegen vijf uur ging ik naar bed. Twee uurtjes slapen en dan naar school. In die tijd viel ik bijna 25 kilo af. Soms viel ik in de klas in slaap. Dat vond iedereen grappig. De school maakte zich zorgen, maar ik had geen zin meer in gesprekken. Er werd toch niks mee gedaan.

Hoe presteerde je op school?

Goed. Dat moest ook wel, anders zou mijn vader me nog méér slaan. Mijn rapport moest goed zijn. Ik haalde redelijke cijfers en uiteindelijk mijn vwo-diploma.

Op je 18e kreeg je verkering.

In het begin was hij aardig. Een lieve jongen, dacht ik. Ik was blij dat ik aan mijn vader kon ontsnappen. Maar al snel werd hij gewelddadig. Het begon met klappen in het gezicht en het werd steeds erger. Hij was ook crimineel.

Hoe teleurgesteld was je?

Ik denk dat ik niks anders gewend was. Ik dacht dat het normaal was om geslagen te worden. Het was het enige dat ik kende sinds ik in Nederland was. Mijn zelfbeeld was door mijn vader ook erg omlaaggehaald. Misschien verdiende ik niet beter.

Hoe crimineel was hij?

Hij hield zich bezig met drugshandel, wapenhandel en later ook vrouwenhandel. Hij probeerde mij die wereld in te trekken en slechte dingen te laten doen, maar ik weigerde. Ik had ook een excuus. Ik studeerde rechten in Leiden en wilde geen strafblad. Om geld bij te verdienen werkte ik bij een energiebedrijf. Dat vond hij goed, want voor de buitenwereld leek alles perfect. Niemand zou denken dat in ons huis iets aan de hand zou zijn.

Hoe gewelddadig was hij?

Het begon met klappen. Daarna pakte hij voorwerpen. Hij heeft me neergeschoten en een paar keer gestoken. Ook heeft hij me verbrand, met messen in het vuur en dan op mijn lichaam gedrukt.

Dat moet mensen op de universiteit en op je werk toch zijn opvallen?

Studeren lukte niet meer. In het derde jaar ben ik gestopt. Maar op mijn werk ging ik gewoon door. Ik groeide zelfs uit tot accountmanager zakelijke wereld. Er was een hele leuke sfeer. Voor het eerst ging ik om met normale mannen, die niet gewelddadig waren, die niets van mij hoefden, die gewoon aardig waren. Vijf jaar lang kon ik met smoesjes verbergen wat er thuis speelde. Dan zei ik dat ik met de fiets was gevallen of dat er met de frituurpan iets mis was gegaan. Op zeker moment begonnen ze steeds meer vragen te stellen en geloofden ze mij niet meer. Mijn leidinggevende zei toen: 'Of ik ga naar de politie met alles wat ik heb gezien, of jij gaat naar een blijf-van-mijn-lijfhuis.' Zo ben ik in de opvang terechtgekomen.

Hoe lang heb je daar gezeten?

Zes jaar lang. Op verschillende locaties, verspreid over het land. Vaak moest ik worden verplaatst. Ik heb namelijk code rood. Dat betekent dat er dreiging is van extreem geweld en dat ik gevaar loop. De politie weet dat mijn ex mij doodmaakt als hij me vindt.

Heb je naast een veilige schuilplaats ook professionele hulp gekregen?

Ik heb maandenlang hulp gehad in een trauma-verwerkingskliniek. Daar hebben ze veel aan mijn eigenwaarde gedaan. Het waren therapieën van 7 uur 's ochtends tot 7 uur 's avonds. Ook in de blijf-van-mijn-lijfhuizen kreeg ik veel steun. Op de laatste locatie waar ik zat had ik een hele toffe mentor. Ze gaf me complimenten, terwijl ik best lastig en soms ook gemeen was, in woorden dan. Ik vertrouwde niemand, ook de begeleiding niet. Ik stootte mensen af en durfde geen band op te bouwen. Ik zou ze toch weer kwijtraken. Ik had ook veel last van herbelevingen en werd door alles getriggerd. Als iemand boos deed tegen mij zag ik mijn vader of mijn ex. Het maakte me depressief. Mijn mentor heeft me toen een spiegel voorgehouden. Als ik zo zou doorgaan zou ik alles en iedereen kwijtraken. Ze gaf me vertrouwen. Ik voelde me gewaardeerd en gezien als mens.

Voel je nog veel verdriet?

Wat mij af en toe verdriet doet is de gedachte dat mijn moeder er al die jaren niet voor mij kon zijn. Mijn vrienden hebben vaders en moeders. Samen vieren ze Kerst, gaan ze uit eten, doen ze leuke dingen. Dat heb ik niet gehad en krijg ik ook nooit terug. Geen vader die vraagt hoe het met mij gaat, die een arm om me heen slaat, die mij een beetje beschermt tegen de wereld. Soms moet ik huilen om wat mij is aangedaan. Ik hoop niet dat ik over een paar jaar al doodga, dat zou sneu zijn, want ik voel mij nu wel fijn eigenlijk. Ik volg een hbo-opleiding om slachtoffers van mensenhandel te ondersteunen. Daar ben ik best trots op.

Dit portret is erg sprekend. Het drukt veel uit, vooral verdriet. Dat is pijnlijk. Ik had niet verwacht dat ik dat zo uitstraal. Maar het drukt ook hoop uit. Het lijkt alsof ik naar boven kijk en daar licht zie.

colofon

uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com

tekst

Gijs Wanders
www.gijswanders.nl

portretten

Herman van Hoogdalem
www.hermanvanhoogdalem.nl

vormgeving

Peter Boersma
www.hehallo.nl

initiatief

Hameeda Lakho
www.hameedalakho.nl

filmopnames

Hans Burgers, Mees Burgers,
Marco Prins

editing

Paul Bosman

met dank aan

Cynthia, Fouad, Hameeda,
Jurgen, Lana, Marjan, Mary-Jane,
Sabrina, Yassine

Academie voor Herstel en Ervaringsdeskundigheid
www.herstel-ervaringsdeskundigheid.nl

Het Kopland
www.hetkopland.nl

GasTerra
www.gasterra.nl

Fonds Slachtofferhulp, Augeo Foundation, Gemeente Den Haag,
GGD Haaglanden, Caroline Mobach & Partners BV, Hameeda Lakho
Training & Coaching en Advies, Zonta Nederland, LFB, Fonds
Toevluchtsoord en begeleider Frank Dijkstra

ACADEMIE VOOR HERSTEL EN
ERVARINGSDESKUNDIGHEID

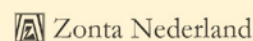
Het Kopland & **zienn**

GasTerra

fonds
slachtofferhulp

HAMEEDA LAKHO
TRAINING - COACHING - ADVIES

Over het project *Getekend - sporen van kindermishandeling* zond de EO 5 korte documentaires uit.

© 2020 WBOOKS / Gijs Wanders / Herman van Hoogdalem

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © c/o Pictoright Amsterdam 2020.

ISBN 978 94 625 84136
NUR 646

Altijd hebben ze gezwezen,
uit angst, schaamte of schuld-
gevoel. Nu vertellen ze hun
verhaal, moedig en zelfbewust.

Elk jaar zijn er in ons land ongeveer 119.000 kinderen slachtoffer van verwaarlozing, geweld, seksueel misbruik. Tientallen overlijden aan de gevolgen. Velen zijn getekend voor hun leven.

In *Getekend – sporen van kindermishandeling* vertellen slachtoffers hun verhaal terwijl ze worden geportretteerd. Moed en veerkracht zijn nodig om overeind te blijven; toen als kind, nu als volwassene. We kijken door hun kinderogen en voelen de verwarring en eenzaamheid. We zien hoe ze als volwassenen overeind komen. Hun drang om te overleven is indrukwekkend.

In samenwerking met
Academie voor Herstel en
Ervaringsdeskundigheid

WWW.WBOOKS.COM